

Pesticidy, odlesňování, společná zemědělská politika, značení potravin i rybolov. ČR se během předsednictví nebála otevřít mnoho obtížných témat

3.1.2023 - Vojtěch Bílý | Ministerstvo zemědělství ČR

„Vést a moderovat diskuzi členských států Evropské unie v této těžké době bylo náročným ale smysluplným úkolem. Otevřeli jsme mnoho složitých témat, která jsou důležitá pro celé evropské zemědělství, spotřebitele i přírodu. Po celou dobu našeho předsednictví jsme hájili zájmy evropských, tedy i českých zemědělců, potravinářů, ale i spotřebitelů,“ řekl ministr zemědělství Zdeněk Nekula

Nová společná zemědělská politika

Díky intenzivnímu úsilí České republiky se podařilo, že Evropská komise (EK) ještě loni schválila národní strategické plány společné zemědělské politiky všech členských států, včetně českého. To je důležité pro nasměrování evropského zemědělství do roku 2027. Členské státy tak od 1. ledna 2023 mohou spustit nové dotační programy, pomocí kterých budou zemědělci plnit cíle nové SZP. Jde hlavně o pomoc krajině a zlepšení stavu vody i půdy. Důležité je přitom neohrozit potravinové zabezpečení a posílit lokální produkci potravin. Podrobnosti k českému Strategickému plánu najdete zde.

Snížování používání pesticidů

Podle strategie Od zemědělce ke spotřebiteli má v EU dojít ke snížení používání pesticidů o 50 % do roku 2030. Česká republika celou dobu prosazovala férové nastavení snížení spotřeby pro jednotlivé členské státy. EK vzala v úvahu dosavadní úsilí jednotlivých států a navrhla povinné procento snížení užívání pesticidů podle úrovně spotřeby v každém členském státě, oproti původnímu záměru, aby všechny státy snížily spotřebu plošně. Pro ČR to představuje snížení o 35 %. To nás řadí do skupiny zemí, které budou muset snížit spotřebu nejméně, protože k zásadnímu snížení došlo už v minulém roce. U nebezpečných pesticidů je nutné snížit spotřebu o 51 %. Díky Česku také ministři EU požádali EK o doplnění dopadové studie, které podrobně doloží, jak další snižování používání pesticidů ovlivní zemědělskou a potravinářskou výrobu, zejména s ohledem na válku na Ukrajině a na zajištění potravinového zabezpečení. Cílem je používat méně pesticidů, a zároveň zachovat udržitelnou zemědělskou produkci. Na místě je totiž obava, že méně chemie může při absenci cenově dostupných alternativ ohrozit zdraví zemědělských plodin a jejich výnosy, a tím i produkci potravin.

Prevence odlesňování

Podařilo se nám dosáhnout politické dohody o prevenci odlesňování. Rada EU (pod vedením CZ PRES), Evropský parlament a Evropská komise se dohodly na znění nařízení, které má zajistit, že při výrobě produktů získaných z kávy, kakaa, palmového oleje, sóji, hovězího masa, dřeva a kaučuku nebude docházet k odlesňování nebo znehodnocování lesů. Firmy budou muset doložit, že při výrobě vybraných produktů k odlesňování ani degradaci lesů a pralesů skutečně nedošlo. S výrobky bez tohoto dokladu se nebude moci obchodovat. *„Téma odlesňování a znehodnocování lesů a pralesů je*

velmi důležité. Jsem rád, že se podařilo vést efektivně tak náročnou diskuzi a dosáhnout dohody, ve kterou málokdo věřil. Podle údajů Evropské komise jde o nejdůležitější a nejžádanější téma veřejnosti a nevládních organizací v Evropské unii. Jako předsednictví a zástupci Rady jsme zastávali takový názor, abychom dostatečně chránili přírodu, a zároveň neohrozili dodávky některých výrobků a potravin kvůli novým byrokratickým překážkám,” uvedl ministr Nekula. Podle Organizace pro výživu

a zemědělství OSN byla v letech 2015 až 2020 odhadnuta míra odlesňování na 10 milionů hektarů ročně, což je přibližně 19 fotbalových hřišť za minutu.

Potravinové zabezpečení

Hlavním tématem zářijového neformálního zasedání ministrů zemědělství v Praze bylo potravinové zabezpečení. Na tomto zasedání ministr zemědělství Zdeněk Nekula zdůraznil potřebu a důležitost nových genomických technik pro budoucnost zemědělství.

„Za úspěch považuji, že se rozproudila debata o nových metodách šlechtění, a na základě toho Evropská unie přehodnotí stávající legislativu, aby byla pružnější a modernější. Věda nám umožňuje produkovat potraviny šetrnějším způsobem a my to musíme maximálně využít,” řekl Nekula.

Komplexní dopady ruské agrese vůči Ukrajině, a to konkrétně na potravinové zabezpečení v EU i za jejími hranicemi, a situaci na zemědělských komoditních trzích zařadilo české předsednictví jako pravidelný bod jednání Rady AGRIFISH. Díky iniciativě CZ PRES se podařilo najít vhodná řešení pro individuální pomoc členským státům ve vztahu s ruskou invazí na Ukrajinu. Do nejohroženějších sektorů českého zemědělství jsme např. vyjednali mimořádnou podporu 831 mil. Kč. Podpořili jsme také fungování takzvaných koridorů solidarity, kterými se vyvážejí zemědělské produkty z Ukrajiny přes EU do dalších zemí světa

a přispívají ke stabilizaci potravinových řetězců ve světě a pomáhají předcházet nedostatku potravin v rozvojových zemích a stabilizovat trh se zemědělskými komoditami.

Označování potravin

Během předsednictví jsme otevřeli debatu o připravovaném legislativním návrhu na zavedení povinného označování nutriční hodnoty na přední straně obalu. Uvažovaným návrhem bylo využití schématu Nutri-Score (značení pomocí písmen a barevného semaforu). *„Nechceme, aby tímto způsobem docházelo k diskriminaci například kvalitních regionálních potravin, které takto zjednodušeným schématem mohou být označeny jako nezdravé. Mohlo by docházet k situacím, kdy si spotřebitelé porovnají i potraviny různých kategorií, a mezi zdravější si tak mohou zařadit např. nápoj s umělými sladidly, a naopak třeba olivový olej si zařadí do méně zdravé kategorie,”* řekl ministr Nekula. Například 90 % potravinářských výrobků CHZO (chráněné zeměpisné označení) a CHOP (chráněné označení původu) by bylo v systému Nutriscore označeno červenou barvou (nejméně zdravé), protože obsahují mléko a maso, ačkoli jinak představují vynikající evropskou zemědělskou potravinářskou produkci. Tímto by mohly být diskriminovány i velmi kvalitní potraviny. Evropská komise v návaznosti na vývoj během CZ PRES na prosincové Radě AGRIFISH členské státy ujistila, že předloží upravený legislativní návrh, který bude podložen dopadovými studiemi a nebude diskriminační.

Rybolovná práva

Jedním z hlavních cílů CZ PRES bylo dosažení politických dohod pro stanovení rybolovných kvót a maximálních přípustných odlovů v Baltském moři, Atlantiku, Severním moři, Středozemním moři a Černém moři, a to se podařilo. Debata o rybolovných právech byla i letos velmi náročná. *„Doslova v posledních minutách jednání ministrů jsme našli shodu, která je v*

souladu s víceletými plány, a hlavně s vědeckými doporučeními. Zdroje ryb nejsou neomezené a naším úkolem je cenné druhy i ekosystémy chránit, a zároveň zachovat socioekonomickou stabilitu rybářů,” uvedl ministr zemědělství Nekula. Podrobnosti zde.

Ministerstvo zemědělství uspořádalo během předsednictví celkem pět formálních Rad pro zemědělství a rybolov (AGRIFISH) v Bruselu a Lucemburku a jedno neformální jednání ministrů zemědělství v Praze. Zároveň se konalo 14 dalších neformálních resortních akcí za účasti expertů EU, ale i hostů ze třetích zemí. Odborníci se během nich věnovali např. ochraně úhoře říčního, monitoringu lesů, africkému moru prasat, rostlinným genetickým zdrojům, biopotravinám ve veřejném stravování, škůdcům a chorobám rostlin nebo stavu podzemních i povrchových vod. Účastníci všechny akce oceňovali především pro vhodný výběr témat, dobrou organizaci i včasné dodání podkladových dokumentů a naplňování jednotlivých priorit předsednictví. Během CZ PRES se v ČR i v Bruselu konalo také 153 jednání pracovních skupin Rady a 49 technických či politických dialogů, tj. jednání mezi Radou EU, Evropským parlamentem a Evropskou komisí.

https://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2023_pesticidy-odlesnovani-spolecna.html